

בענין: הקובלנה נגד ד"ר אוגניה אליסיה אקסן

צו לפי סעיף 45 לפקודת רופאי השיניים (נוסח חדש) תשל"ט – 1979

ביום 7.11.02 הגיש המשנה למנכ"ל משרד הבריאות קובלנה נגד רופאת השיניים ד"ר אוגניה אליסיה אקסן (להלן הנקבלת).

בקובלנה מיוחסת לה עבירת משמעת של חוסר יכולת ו/או רשלנות חמורה במלוי תפקידה כאמור בסעיף 45 (3) לפקודת רופאי השיניים (נוסח חדש) תשל"ט – 1979 (להלן תיקרא פקודה זו בשם "הפקודה").

העובדות מהן מבקשת הקובלנה להסיק את האשום המשמעתי האמור כפי שהן פורטו בקובלנה, מתמקדות בטפול אורטודנטי של יישור שיניים, שנתנה הנקבלת מבלי שהיא נתנה את הדעת למחלת חניכיים קשה ממנה סבלה המטופלת.

מחלה זו שגרמה מאוחר יותר לאובדן 4 שיניים, חייבה טפול קודם בחניכיים בטרם יינתן הטפול האורטודנטי, דבר שלא נעשה. בעקבות הגשת הקובלנה מינה שר הבריאות ועדה לפי סעיף 47 לפקודה עליה הוטל לשמוע את טענות הנקבלת, לרכז את החומר כולו ולהגיש אליו את מסקנותיה והמלצותיה.

התמונה שהוצגה לוועדה על ידי כל המומחים שהופיעו בפניה ו/או שהגישו לה ראיות היתה, בהבדלי גוונים לא משמעותיים אחידה. המחלה ממנה סבלה המטופלת היא מחלת חניכיים שהוצמדה לה גם הכנוי "אגרסיבית". היא פוקדת בעיקר אנשים צעירים (המטופלת היתה בשנות העשרים המוקדמות שלה בזמנים הרלבנטיים) ולוקה בה כאחוז אחד של האוכלוסיה. מדובר איפוא במחלה נדירה למדי. אחד המאפיינים של מחלה זו הוא, שיש והיא אינה מלווה בגלוי חיצוני של דלקת חניכיים. במלים אחרות, יש ובדיקה קלינית, אפילו היא כוללת יותר ממראה עיניים ובדיקה שיטחית, לא תחשוף את המחלה.

המטרה שביקשה המטופלת להשיג, ולשם כך היא פנתה לטפול למרפאה בה עבדה הנקבלת, היתה ישור שיניים. היא סבלה משיניים בולטות והחליטה לנסות ולשים לכך קץ. הנקבלת נוכחה כבר בטפול הראשון ששיניה של המטופלת הם במצב ביש. עששת ממושטת אחזה ברבות משיניה והיא נזקקה לטפול כללי הכולל גם סתימות וטפול שורש.

אכן הנקבלת הפנתה את המטופלת לטפולים אלו, והפניה זו כללה גם עשיית צילום סטטוס של השיניים וגם הפניה לפרינדנט.

צילום סטטוס בוצע כפי שנדרש ע"י הנקבלת, ואין חולק בין כל המומחים שהוא מעיד על קיום (ולפחות חשש לקיום) דלקת חניכיים מהסוג האמור. אפילו בהנחה שהיה מדובר רק בחשש, ברור שהוא חייב המשך חקירה ובדיקה. טפול אורטודנטי במצב דלקתי כזה הוא הרה אסון לשניים משום שהמחלה גורמת בין השאר להתנתקות השן ממעטפת העצם, וכתוצאה מכך היא ניצבת על בלימה.

את הצילום הזה לא ראתה הנקבלת. הסדר במרפאה בה היא עבדה היה כזה שהיו בה שתי מערכות תיקים, שאחת מהן התייחסה לטפול האורטודנטי. הצילום הוכנס למערכת השניה, והנקבלת לא ראתה את המצוי בת. היא גם לא שאלה ולא חקרה ולא דרשה מה קרה לצילום הסטטוס אותו הורתה לעשות, ומה תוצאותיו. היא סמכה על כך ש"האחרים", המעורבים בטיפולים שניתנו למטופלת עשו את כל הנחוץ. הנקבלת טוענת שהמטופלת אמרה לה שהיא עשתה את הנדרש.

די במה שאינו שנוי במחלוקת כדי להרשיע את הנקבלת בעבירת המשמעת שיוחסה לה, כך החליטה הועדה בהחלטת ביניים שניתנה על ידה ב- 5.4.04. בהחלטה זו מציינת הועדה שהנקבלת אמנם הפנתה את המטופלת לצילום סטטוס ו"אולם לא קבעה בעזרתו אבחנה דנטלית", ו"הקיבוע שבצעה הנקבלת בשנת 1968 (אחרי הפסקה בת מספר חדשים בטפולים - ו.ו.) לא התאים למצב הפה".

לכשלים שנתגלו במקרה זה, כך אומרת הועדה, אין רק אחראי אחד. גם המטופלת, גם המרפאה תרמו כל אחד בהתנהגותו לקיום המערך הטיפולי הכושל, ואולם "מעל לכולם כשלה הנקבלת כשל מקצועי כפול, הן באבחנת מצב הפה של המתלוננת .... והן בטעויות המקצועיות בביצוע וכן במחדלים בטיפולים שנדרשו ...", היא "כשלה באבחנת דלקת החניכיים ממנה סבלה הנקבלת, אבחנה שנדרשה במשך תכנית הטפול ביישור השיניים, הנקבלת כשלה בכך שנתנה עשרות טפולים על בסיס אבחנה מוטעית "והיא כשלה (גם בכך) שהיא לא וידאה שהפניתה לטפול תומך לאחזקה, כגון טיפולי שיננית תצא". היא הוסיפה כשל על כשל בכך שנמנעה "בכל משך הטפול .... מהתיעצות עם איש מקצוע מוסמך". מסקנת הועדה היא ש"אכן היתה רשלנות חמורה בטפולים....".

בצעד יוצא דופן, שאני נתקלתי בו לראשונה, עתרה הנקבלת אל הועדה לאחר שניתנה ההחלטה הנ"ל וביקשה ממנה לבטל אותה. הנימוק העיקרי שניתן היה שהמומחה מטעם הקובל, ד"ר ברזניק "שהעיד מטעם הקובל" ביצע .... ברוב הגינותו הערכה מחודשת של עמדתו...", וכי הוא "מוכן, לאחר שיקבל ממנה לבקשתו לקבל את מלוא הנתונים .... לתקן את חוות דעתו המקורית ולהביא לפני הועדה עמדה אחרת, על פיה לא היתה סטיה בהתנהגות הרפואית של הנקבלת".

עיון בבקשה זו, המחזיקה שבעה עמודים, מצביע על כך שלא נתחדש דבר, ולא נתגלה דבר של ממש לאחר הישיבות בהן הובאו ראיות בפני הועדה. בנסיבות אלו חסד עשתה הועדה עם הנקבלת כשהיא נעתרה לבקשה ואיפשרה את חידוש הדיון. בשלב זה הוגש, שלא מטעם הקובל, תצהיר ע"י המומחה מטעם הקובל ד"ר ברזניאיק. בתצהיר נאמר שהגיע למומחה "מידע נוסף", מבלי

לטרוח ולציין מי היה זה שהביא לידיעתו את המידע. רק בעקבות מידע זה הוא הבין "את חומרת העניין". המידע הנוסף שפקח את עיני המומחה הוא כנראה מכתב של ד"ר משה גרינבוים אודות "ממצאים חסרים בתיק הקובלנה, ממצאים שיש בהם כדי לשנות את התמונה מעיקרה" (סעיף 5 לתצהיר).

בעקבות מכתב זה שינה המומחה את דעתו, ואם אני מבין נכון את דבריו, הוא אינו סבור עוד שצריך לבצע תצלום סטטוס לפני הטפול האורטודנטי, אלא די ב"צילום פנורמי" שהוא לפי חוות דעתו החדשה צילום שמקובל לעשותו. דא עקא, כך עולה מהתצהיר, ש"במרבית המקרים צילום זה אינו יכול לספק אינפורמציה על מחלות חניכיים נדירות..."

יפה עשתה הועדה (שיש לשניים מחבריה גם ידע מקצועי שאינו נזקק לתמיכה מן החוץ), כשציטטה בהחלטת הדחיה שלה, כמה מדבריו של המומחה במחזור הראשון של חוות דעתו. דברים אלו כוללים את המסר שהועבר לוועדה ולפיו חוות דעתו היא גם על דעת עוד שני רופאים שראו את הצילום והגיעו למסקנה עליה העיד בפני הועדה. הועדה הפנתה גם לדבריו הראשונים של המומחה לפיהם הוא קרא את כל התומר. עוד אמר המומחה שאם גומלת בקרב המטפל החלטה להזיז את השיניים, שומה על המטפל (האורטודנט) להתייעץ עם מומחים נוספים שמומחיותם היא בנושא תמיכת השן ...

הועדה סברה שיהיה זה "חוסר איזון ג'נטלמני מדעי לחרוג מהדעה של הצוות של שלושה בודקים .... בלא שניתנה אפשרות לזוג הרופאים הנותרים להביע דעה באשר לשנוי שמבקש ד"ר ברזניאק לשנות מהדעה המשותפת..."

כאמור אני תמים דעים עם החלטת הועדה לדחות את הבקשה לביטול החלטת הביניים (שלטעמי יכלה ליפול עוד בטרם שמיעת הבקשה), אולם לא אצא ידי סיוס של מה שצריך להאמר על פרשה זו אם לא אעיר שהנקבלת פעלה בנמהרות ובפזיזות (בלשון המעטה), אם אכן פנתה ישירות למומחה הצד שכנגד, והמציאה לו חומר, גם הניעה אותו לכאורה, לשקול את הדברים מחדש. אני מניח שרשויות המשרד בוחנות ובודקות היבט זה.

לאחר כל הדברים הללו שמעה הועדה טעונים על הענישה המשמעתית הראויה, ובסופו של דבר היא הוציאה מתחת ידיה ביום 2.6.09 דו"ח לפי סעיף 48 (ג) לפקודת רופאי השיניים (נוסח חדש) תשל"ט 1979. בדו"ח זה שהועבר אלי (כקודמיו), זאת נוכח האצלתן אלי של סמכויות שר הבריאות בנושא הענישה המשמעתית, המליצה הועדה להסתפק בניזיפה בנקבלת. היא עשתה כן בניגוד לעמדת הקובל שביקש התליה של ממש של רשיון הנקבלת.

עיקר נימוקיה של הועדה סבו סביב השתלמות מקצועית לא קצרה ולא זולה שעברה הנקבלת לפי המלצת הועדה. בהתחשב בכך סברה הועדה "כי התגובה ההוגנת וההולמת את ההתנהגות הטיפולית של הנקבלת במטופלת", ותוך התחשבות בהשתלמות המקצועית-אקדמית שהשתלמה (הנקבלת) תהא נזיפה משמעתית....".

לעצמי, יש לי ספקות אם סלחנות מובהקת זו מגיעה לנקבלת בכלל, ונוכח הקשרים הישירים לכאורה שהיא קשרה עם העד המומחה מטעם הקובל בפרט, וכן נוכח העובדה שהנקבלת פעלה בחוסר התחשבות בנורמות מקצועיות שאליבא דתברי הועדה המקצועיים ואליבא דכל המומחים שהובאו בפני הועדה, צריכים היו לחנחות את המטפלת.

אם בכל זאת נופל הפוך לטובת קבלת המלצת הועדה הרי זה בעיקר בשל הזמן הרב מאוד (למעלה מעשר שנים!), שחלף מאז התרחשו האירועים המהווים בסיס לקובלנה.

אני מקבל את המלצת הועדה ונוזף בנקבלת.

29.9.09 ניתן היום

נ. זילבר

נשיא (בדימוס) של ביהמ"ש המחוזי בירושלים